

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din, za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din; za ino-
zemstvo: 210 din. — Pla-
ča in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo
je v Ljubljani v Gregorči-
čevi ulici 23. — Rokopisov
ne vračamo. — Račun pri
pošti hranilnici v Ljubljani
št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak ponedeljek,
sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 15. februarja 1937

Cena posamezni
številki din 1'50

Večjo dotacijo drav. banovini

Z lanskim finančnim zakonom se je povečal davek na poslovni promet za eno četrtino. Iz povečanja pa se je ustanovil poseben fond, iz katerega so se dotirale posamezne banovine. Te pa se niso dotirale enakomerno, temveč so se vse banovine razdelile v dve skupini, v aktivne in v pasivne banovine. Aktivne naj bi dobivale iz fonda 20% od povečanja davka na poslovni promet, pasivne pa 80%. Pravilnost tega določila se je utemeljevala s tem, da je le pošteno in pravično, če pomagajo banovine, ki so na višji gospodarski stopnji, drugim banovinam, da se tudi one dvignejo na njih stopnjo. Kot aktivna banovina se je takrat določila tudi dravska banovina.

Recimo, da je bila lanska doleba pravilna in da je bila lani Slovenija res v tem srečnem položaju, da je mogla brez škode za lastni razvoj prispevati za razvoj drugih banovin. Recimo torej, da je bil lani položaj res takšen.

Nobenega dvoma pa ni, da je leto položaj čisto drugačen in da zato tudi leto ne more veljati to, kar je veljalo lani. Zetev, od katere v prvi vrsti zavis naš narodni dohodek, je bila lani v vzhodnih pokrajinah izvrstna, v Sloveniji izredno slaba. Mestoma ni dosegla niti petine normalnega pridelka. Poleg tega so se cene agrarnih proizvodov silno dvignile, kar je naravno povečalo narodni dohodek vzhodnih pokrajin, znižalo pa dohodek Slovenije, ki je že od nekdaj agrarno pasivna dežela. Zaradi lastnega manjšega donosa mora Slovenija več uvoziti ko druga leta, zaradi povečanja cen pa plačati tudi višje cene ko druga leta, da je njena izguba dvakrat bolj občutna.

Ker se poleg tega ni zboljšalo stanje v lesni stroki, ki je za Slovenijo pač najvažnejša, ker se razen v tekstilni stroki, kjer so bile lanske leto vrhu tega težke stavke, ni položaj v nobeni drugi gospodarski panogi pobiljšal, se je gospodarsko stanje Slovenije v primeri z lani bistveno poslabšalo.

Banska uprava dravske banovine je tudi že ugotovila, da se je lani narodni dohodek Slovenije znižal za pol milijarde din. Težje ugotovitvi banske uprave pač ni mogoče ugovarjati, temveč jo je treba smatrati kot uradno ugotovitev, ki drži. More se celo reči, da je bila ta ugotovitev objavljena le v skrajni sili, ker so razmere tako pritiskale, da bi bil greh, če bi si pravo stanje gospodarstva v Sloveniji prikrivali.

Z ugotovitvijo banske uprave pa je tudi uradno povedano, da je ustvarjeno novo stanje in da torej več ne velja utemeljitev, po kateri je bila lani uvrščena dravska banovina med aktivne banovine. Ta aktivnost, če je sploh obstajala, se je letos izpremenila v deficitnost, ki znaša nič manj ko pol milijarde dinarjev. Logična posledica te ugotovitve mora zato biti, da se uvrsti dravska banovina med deficitne banovine ter da dobi 80% od povečanja davka na poslovni promet.

Obenem pa, da se revidira tudi ključ pri razdelitvi centraliziranih banovinskih trošarin. Dravska banovina naj od teh trošarin ne dobi le toliko, kolikor ji pripade z ozirom na število njenega prebivalstva, temveč dobi naj ves znesek teh banovinskih trošarin, ki se pla-

čajo na njenem ozemlju. Če brez ozira na pasivnost ali aktivnost posamezne banovine bi bilo edino pravično, da dobi vsaka banovina od teh trošarin toliko, kolikor dejansko plača. Saj je vendar malo preveč zahtevano, da mora delavec v Sloveniji plačevati za riž več zato, da ima od te njegove dajatve dobiček tudi mnogo močnejši davkoplačevalec v drugi banovini. Če celo pa ta ključ ne more držati, kadar se je dravska banovina iz-

premenila iz aktivne v pasivno pokrajino. Vendar ne gre, da bi pokrajina, ki je sama pasivna, plačevala za pokrajino, ki so imele letos izredno ugodno žetev.

Zato je nad vse utemeljena in upravičena zahteva, da se državna dotacija Sloveniji zviša in da država pomaga Sloveniji v njeni silni stiski. Ta zahteva je tem bolj utemeljena, ker je Slovenija zaradi denarne in lesne krize tako udar-

jena ko niti ena druga pokrajina. Brez pretiravanja, le na podlagi suhih dejstev, moramo reči, da je gospodarski položaj Slovenije danes tako težak, da se sama brez pomoči države iz njega ne more izkoptati. Naravnost katastrofalne posledice bi mogle nastati, če se ta resnica ne bi upoštevala. Zato nujno apeliramo na odločujoče kroge, da so toliko uvidelni in da povečajo državne dotacije Sloveniji, ker res ni drugega izhoda!

terjatve iz prejšnjih let 0,4
razni dohodki 1,42

Proračun je uravnovešen. Za kritje proračuna se bo pobirala v vsej banovini 50% banovinska doklada, 5% cestna in 5% zdravstvena doklada, skupno torej 60% banovin. doklada, kakor dosedaj. Razen v avtonomnih mestih pa se bo pobirala še posebna 35% šolska doklada, da bo znašala vsa doklada (razen v avtonomnih mestih) 95%.

Pravilno pa računa banska uprava z večjim donosom od deleža na poslovni davek. Ko je bil namreč lani povečan davek na poslovni promet, se je ta povešek utemeljeval tudi s tem, da bodo dobile del tega poveška banovine. Ni pa se sklenilo, da bodo dobile vse banovine ta davek v enotni višini, temveč so se razdelile banovine v aktivne in pasivne banovine ter so dobivale aktivne 20% tega davka, pasivne pa 80%. Dravska banovina pa se je uvrstila med aktivne banovine. Ker se plačuje relativno poslovnega davka v Sloveniji največ, je bila dravska banovina na ta način še zlasti prikrašana.

Z lanskim finančnim zakonom se je namreč davek na poslovni promet povečal za eno četrtino. 18% vsega tega davka gre v poseben fond, iz katerega dobivajo vse banovine 100 milijonov din, in sicer:

	milijona din
Zetska banovina	21,97
Primorska	17,53
Vrbaska	15,90
Drinska	15,00
Moravska	9,00
Savska	6,87
Donavska	6,07
Vardarska	4,00
Dravska	2,91
Beograd, Zemun, Pančevo	9,73

Slovenija dobiva torej samo eno desetino tega, kar plača davka na poslovni promet. Zato je edino pravilno, da se delež Slovenije na dohodku davka na poslovni promet zviša! Zlasti še, ker je bila Slovenija itak prikrajšana pri centralizaciji banovinskih trošarin (na kavo, riž, kakao, čaj in kalcijev karbid), ko plačuje teh trošarin znatno več ko v drugih banovinah, dobiva pa od teh trošarin le 8,2%, kolikor znaša odstotek prebivalstva Slovenije.

Vesti o carinski uniji med Jugoslavijo in Bolgarsko

Poljski listi so ponatisnili te dni vesti nekih pariških listov, da je ministrski predsednik dr. Stojadinović informiral turškega zunanjega ministra dr. Arasa o jugoslovansko-bolgarskih pogajanjih za sklenitev carinske unije med obema državama. »Glos Narodu« v Krakovu piše, da so imela ta pogajanja pozitiven uspeh in da se mora v kratkem pričakovati podpis tega sporazuma. »Agence Economique et Financiere« z dne 9. februarja pa objavlja naslednjo vest iz Bukareste: Romunski zun. minister Antonescu je odpovedal svoje nameravane potovanje v Ankaru, da bi se mogel udeležiti sestanka Sveta Balkanske zveze dne 15. t. m. v Atenah, na katerem se bo razpravljalo o paktu, ki je bil sklenjen med Bolgarsko in Jugoslavijo, kó tudi o predlogu carinske unije, ki naj bi se sklenila med obema državama.

Kako je z blagostanjem Slovenije?

Samo delavske mezde so padle v šestih letih
za 183 milijonov dinarjev

S trmoglavostjo, ki bi bila vredna pač lepših ciljev, nadaljuje »Narodno blagostanje« svojo znano kampanjo o »blagostanju« Slovenije. Tako objavlja zopet zadnja številka »Narodnega blagostanja« izkaz OUZD v Ljubljani pod naslovom: »Preteklo leto je bilo zelo ugodno za gospodarstvo Slovenije.« To predrzno trditev, ki ima tudi čisto določeno gospodarsko tendenco, pa si upa napisati »Narodno blagostanje« zato, ker se je število zavarovancev pri OUZD dvignilo za 8386 na 87.081 zavarovancev v decembru 1936.

Skoraj istočasno, ko je izšla zadnja številka »Narodnega blagostanja«, pa je tudi že izšel izkaz OUZD za januar 1937, ki pravi, da je bilo v januarju samo še 81.943 zavarovancev, da je torej njih število letos padlo za nič manj ko 5.138 zavarovancev. Ali bo sedaj »Narodno blagostanje« svojo trditev korigiralo?

Toda tudi decembrski izkaz OUZD postavlja trditev »Narodnega blagostanja« na laž in če bi se »Narodno blagostanje« potrudilo, da bi primerjalo decembrski izkaz OUZD z njegovimi prejšnjimi izkazi, potem tudi svoje trditve ne bi nikoli napisalo, razen seveda, če »Narodno blagostanje« absolutno noče videti resnice o »blagostanju« Slovenije.

Kar ni storilo »Narodno blagostanje«, to smo storili mesto njega mi, ker nikakor ne moremo dopustiti, da bi se zaradi lažnive bajke o blagostanju Slovenije nalagala njej še večja bremena in bi se drž. dotacije Sloveniji še bolj zmanjšale. Zato naj govore številke, kako je z blagostanjem Slovenije, pri čemer se omejujemo na podatke OUZD, ker tudi le na teh podatkih zida »N. bl.« svojo trditev.

Leta 1930., ko se je začela pri nas velika gospodarska stiska, je bilo pri OUZD v Ljubljani vseh zavarovancev 97.688, leta 1936. pa jih je bilo 81.759. Celotno število zavarovancev je torej padlo za nič manj ko 15.929. V še večji meri pa je padlo število moških zavarovancev, katerih je bilo leta 1930. 65.849, leta 1936. pa samo še 49.641, ali za 16.208 manj. Nasprotno pa je naraslo število ženskih zavarovank, torej cenejših delovnih sil, od 31.839 na 32.302. Nov dokaz o poslabšanju gospodarskega stanja.

Toda padalo ni le število zavarovancev, padala je tudi višina delovne mezde. Povprečna dnevna zavarovana mezda je znašala leta 1930. din 26'45, leta 1936. pa din 22'57, to je za din 3'88 manj ko pred šestimi leti.

Manjše število zavarovancev, pri tem še nižje mezde, to je imelo za posledico, da se je celotna zavarovana mezda znižala od 765 milijonov din v letu 1930. na 582 milijonov din v letu 1936. Z drugimi besedami se to pravi, da se je samo zaslužek zavarovancev pri OUZD zmanjšal v 6 letih za 183 milijonov din.

Ni se pa zmanjšal le zaslužek zavarovancev pri OUZD, padel je tudi zaslužek rudarjev, državnih nameščencev, zasebnih nameščencev in tudi podjetnikov. Saj se je znižalo v tem času tudi število trgovskih in obrtniških obratov za več ko 8500. A kje so še posledice te krize denarnih zavodov, kje posledice zastoja lesnega izvoza in kje katastrofalne posledice slabe lanske letine! Samo žita bo morala Slovenija uvoziti zaradi slabe letine nad 800 vagonov več ko druga leta, njen dohodek pa je padel! In na vsa ta dejstva si upa prihajati »Narodno blagostanje« s trditvijo, da je bilo preteklo leto za gospodarstvo dravske banovine zelo ugodno! Res ne vemo, ali naj ob-

čudujemo bolj neinformiranost »Narodnega blagostanja« ali pa njegovo zlo voljo, da nikakor noče videti resnice!

Število zavarovancev je padlo, delavske mezde so padle, zaslužek vseh drugih slojev je nazadoval, letina je bila obupno slaba, da je padel ves narodni dohodek samo v letu 1936., kakor je ugotovila banska uprava dravske banovine, za pol milijarde din, pri tem pa ne omenjamo niti poloma na denarnem trgu, niti nezaposlenega naravnega naraščaja, niti večjih davščin, kljub vsemu temu pa besediči »Narodno blagostanje« o zelo ugodnem razvoju gospodarstva v Sloveniji. Res ne vemo, kakšne nesreče bi še morale priti nad Slovenijo, da bi tudi »Narodno blagostanje« priznalo, da preživlja Slovenija težke dneve! Ali bi mar hotelo, da bi še bolj nazadovalo število zaposlenih ljudi v Sloveniji, da bi njih zaslužek padel na 8 din dnevno, da bi ustavile obratovanje še one tvornice, ki jih imamo v Sloveniji, da bi beračija bila edini karakteristični znak Slovenije!

Novi banovinski proračun

Novi izdatki za ljudsko šolstvo

Letošnji banovinski proračun je označen z bremenom, ki ga je morala prevzeti banovina zaradi uredbe z dne 10. septembra 1936, po kateri se vzdrževanje ljudskih šol prenese od občin na banovine. Da so bile občine dosedaj že preveč obremenjene z raznimi izdatki, je notorično, prav tako ni dvoma, da mnoge občine že več niso zmogle stroškov za šolstvo in je zato banovina tudi že preje znatno prispevala za vzdrževanje šol na deželi. Zato je bilo pravilno, da se je šolsko breme občin olajšalo, ni pa bilo pravilno, da se je nato vse breme navelo na banovine, ki imajo že itak več ko dovolj izdatkov, zlasti pa one banovine, ki so skoraj brez vsake državne dotacije, kakor je dravska banovina. Edino pravilno bi zato bilo, da bi tudi država prispevala k vzdrževanju ljudskega šolstva, ne pa da pada sedaj vsa skrb na banovino.

Tako je nastala neizogibna posledica nove naloge banovine, da se je njen proračun povečal in da so se zato tudi povečale banovinske doklade. Ker pa avtonomna mesta (Ljubljana, Maribor, Ptuj in Celje) sama vzdržujejo šolstvo in so zato izredno oproščena po-

sebne šolske doklade zaradi prevzema ljudskega šolstva po banovinah, se je morala banovinska doklada povečati v tem večji meri. Dežela bo zato morala plačevati odslej za 35% višje banovinske doklade!

Skupno je novi banovinski proračun povečan na 119,9 milijona dinarjev.

Izdatki	
so proračunani takole (v milijonih dinarjev):	
občni oddelek	
in gl. pisarna	6,27
upravni	1,19
kmetski	8,91
prosvetni	22,11
tehnični	39,06
soc. pol. in	
nar. zdravje	12,26
finančni	13,93
trgovina, obrt,	
industrija	2,46
banovinski zavodi	
in ustanove	12,52
rezervni krediti	1,22
Dohodki:	
doklade	60,36
delež od posl. davka	13,00
trošarine	27,75
davki in takse	15,65

Uredba o minimalnih mezdah ter o razsodništvu

Vlada je podpisala uredbo o minimalnih mezdah, o sklepanju kolektivnih pogodb, o spravi in arbitraži.

Minister za socialno politiko Dragiša Cvetković je ob tej priliki podal daljšo izjavo, iz katere posnemamo:

Uredba je bila potrebna, ker več ko polovico namesčencev nima niti 20 din mezde. Potrebna pa je bila uredba tudi zaradi vedno pogostejših stavk, ki jih je bilo lani 392.

Nova uredba določa kot minimalno mezdo 2 din na uro in more znašati za ročnega delavca pri šurnem delu do 24 din. Na tej podlagi določijo minimalne mezde bani. Mezde nekvalificiranih delavcev, starih do 18 let, morajo znašati najmanj 75% preje navedenih mezd.

Minimalne mezde so za ženske in moške enake.

Bani določijo, kje je akordno delo potrebno.

Stavke v državnih in javnih podjetjih niso dopustne. Za ta podjetja je arbitražna obvezna, za druge pa le fakultativna.

Arbitražni odbor sestoji iz drž. uradnika, ki ga imenuje ban, ter najmanj po 2 zastopnikov spornih strank. Proti sklepom tega odbora ni pravnih sredstev. Za časa arbitražnega postopka so stavke ali izprta delavstva prepovedana.

Sklepanje kolektivnih pogodb ni obvezno, predpisan pa je način njih sklepanja.

Določila uredbe veljajo za vsa industrijska, obrtna, trgovinska, prometna, rudarska, gozdarska, bančna, zavarovalna in njim podobna podjetja.

To so glavna načela nove uredbe.

Tudi v Angliji gibanje proti veleblagovnicam in industr. prodajalnicam

Na Angleškem je bila ustanovljena Družba za ohranitev malih trgovcev. Družba je izdala te dni posebno brošuro o škodljivosti veleblagovnic ter industrijskih prodajalnic. V tej brošuri med drugim pravi:

»Nobena večja nesreča ne bi mogla zadeti Anglije kakor če bi bili uničeni trgovci. In vendar bo do te nesreče prišlo, če se ne bodo pravočasno izdali obrambni ukrepi proti tej nesreči. Kajti njih obstoj je že danes ogrožen po industrijskih prodajalnicah. Te ogromne organizacije, ki so večino namale šele pred kratkim nastale, razširjajo svoje lovke po vsej deželi. Če se ne bo njih razširjanje preprečilo, bodo polagoma malega trgovca popolnoma zadušile ter nadrobno trgovino popolnoma monopolizirale. Takšen monopol pa bi pomenil diktaturo velepodjetij.«

Čas bi že bil, da bi se tudi pri nas nehala brezskrbnost glede delovanja in širjenja veleblagovnic ter industrijskih prodajalnic, tem bolj, ker so pri nas te ustanove izključno last tujega kapitala in zato za vse naše narodno gospodarstvo tem bolj nevarne.

OUZD v januarju

V primeri z januarjem 1935 se je število zavarovancev pri OUZD v letošnjem januarju povečalo za 6.856 na 81.943. Kakor je to povečanje ugodno, pa je treba pripomniti, da zaostaja to število še znatno za onim v letu 1930, ko je bilo vseh zavarovancev 97.688, torej za skoraj 16.000 več. To je pač treba pripomniti, ker bi neki gospodje iz Beograda, iz dejstva, da se razmere ne slabšajo več tako, ko v prvih letih krize, radi skonstruirali neverjetno blagostanje v Sloveniji.

Zdravstveno stanje zavarovancev se še vedno slabša in je odstotek bolnikov narasel na 0,09%.

Zaradi večjega zaslužka žensk se je dnevna zavarovana mezda dvignila za 0,09 na 22,42 din. Skupna zavarovana dnevna mezda pa se je dvignila za 160.145 din na 1 milijon 836.845 din.

Devalvacija je poživila gospodarsko življenje

Berlinski konjunktorni zavod poroča v svojem zadnjem tedenskem poročilu o uspehu devalvacije zapadnih držav. Poročilo pravi,

da se je izkazala devalvacija kot koristna in da je v Franciji, Švici in Nizozemski povečala gospodarsko aktivnost. V Franciji je narasel produkcijski indeks od 68% v oktobru na 70% v novembru ter je od takrat gotovo zopet napredoval. Na Nizozemskem se je poraba surovin povečala za 23%. Sezonsko povečanje brezposelnosti je bilo v vseh treh državah znatno manjše kot v prejšnjih letih. Tudi izvoz se je povečal. V zadnjem četrtletju 1936

je bil v Franciji za 18, v Švici za 23 in v Nizozemski za 27% večji kot v l. 1935. Posebno ugodne izpremembe pa so bile dosegene v kreditnem gospodarstvu. Mobilizacija kapitala se je zelo povečala, seveda pa v Franciji ne v tej meri kot v Nizozemski in Švici.

Devalvacija je torej imela za narodno gospodarstvo v vseh treh državah vseskozi ugodne posledice.

Kako se je gospodarilo Samo s pogodbo z Regenstreifom je bila oškodovana država za 195 milijonov dinarjev

V skupščini je vložil poslanec Milan Božić interpelacijo zaradi gospodarstva v podjetju »Krivaja« ter glavnega krivca Fritz Regenstreifa. Uvodoma svoje interpelacije omenja poslanec Božić, da so imeli od vse gozdne industrije v Bosni tuje 9 desetih v svojih rokah in samo eno desetino domači žagarji. Značilno pa je, da od domačih žagarjev ni bil niti eden tožen, da bi oškodoval državo tudi le za eno paro, dočim so tuje družbe napravile državi ogromno škodo. Nato je poslanec Božić obširno pojasnjeval, kako je nastala za državo škoda zaradi poslovanja Krivaje ter je nato zahteval, da država popolnoma odkupi Krivajo, njeno poslovanje pa naj vodi Šipad.

Nato je navedel razna dejstva, ki jih je ugotovilo okrožno sodišče v Travniku in na podlagi katerih je bila proti glavnemu ravnatelju Krivaje Fritz Regenstreifu uvedena kazenska preiskava, kateri pa se je Regenstreif pravočasno s pobegom na Dunaj umaknil. Nato je navedel poslanec Božić naslednja dejstva o poslovanju Fritz Regenstreifa, ki ga naziva z lepim imenom »modernega gangsterja«.

1. S knjigovodstvenimi transakcijami je zmanjšala Krivaja v svojih bilancah svoj poslovni dobiček v letih 1927 do 1929. za 26.432.148 dinarjev.

2. V sedmih poslovnih letih od leta 1925. do vključno l. 1931. je plačala Krivaja davčni upravi v Žepcu 415.570 din neposrednega davka, od česar pa je odpadlo na banovinsko doklado 342.476 din.

3. Bruto inkaso družbe pa je znašal samo v l. 1925. do vključno l. 1930. nič manj ko 538.884.260 dinarjev.

4. Pri tako ogromnem prometu pa je družba zaradi pod 1. točko navedenih transakcij v vseh šestih letih izkazala samo 1.496.440 din dobička.

5. Istočasno pa je plačala družba v tujino obresti, kar je tudi uspešno zakrila v svojem knjigovodstvu in svojih bilancah, da ne bi plačala družbenega davka oz. rentnine, skupno 81.448.443 din.

Od tega samo Eislerju in Ortliebu 53.886.800 din direktno, indirektno pa še 16.086.980 din, t. j. po banki Bodenkreditanstalt na Dunaju, kateri sta bila Eisler in Ortlieb dolžna velike vsote, ki sta jih leta 1927. vse prevladala na Krivajo.

6. V tem času je plačala Krivaja tudi prodajne provizije, pa čeprav ni o tem v Davidovičih niti najmanjšega dokumenta. Vse to je izplačala dunajska pisarna na svojo roko ter pod upravo Regenstreifa in to je znašalo 15.999.246 din.

7. V času od l. 1925. do vključno 1930 je izplačala Krivaja Fritz Regenstreifu, Rihardu Ortliebu in Paulu Regenstreifu 3.347.706 din potnih stroškov ali več ko 1600 din dnevno, če bi potovali vsak dan.

8. Pri teh potovanjih pa je imel Regenstreif časa dovolj, da je na Dunaju potrošil in dobil od Krivaje za stroške dunajske pisarne 8.096,94 din. Interpelant nato podrobno navaja, kako je znal

Regenstreif te izdatke knjigovodstveno zakriti.

9. Vse to pa je bilo Regenstreifu premalo. Na Dunaju ima svoj avto, za katerega je plačala Krivaja v šestih letih 947.243 din.

10. Istočasno je imel Regenstreif svoj avto tudi v Zavidovičih, za katerega je plačala Krivaja v šestih letih din 450.004.

11. Niti to ni zadostovalo Regenstreifu. Imel je tudi svojo vilo s slikarskim ateljejem, za kar je plačala Krivaja v 6 letih 904.796 dinarjev. Tudi te izdatke je vključil Regenstreif na račun dunajske pisarne.

12. Poleg vseh teh zneskov pa je plačevala Krivaja še bajne plače Regenstreifu in njegovi družbi. On, njegov sin Paul, Richard Ortlieb in neki čas Alfred Eisler so dobili v teh šestih letih na naslov plač 11.587.412 dinarjev.

13. Niti to ni zadostovalo Regenstreifu. Iz blagajne Krivaje je plačal davke za te plače, toda ne v Jugoslaviji, temveč na Dunaju. Ti davki so v teh šestih letih znašali 1.553.520 dinarjev.

Dokazano pa je bilo Regenstreifu, da je poleg tega poneveril iz blagajne Krivaje še 7.856.991 dinarjev.

*

„Valorizacija“ Etiopije

Takoj po zavzetju Adis-Abebe (5. maja 1936) so pričeli Italijani z »valorizacijo« afriškega imperija. Ta problem je bil v tem, da postane Abesinija gospodarsko kolikor mogoče avtonomna, obenem pa naj bi bila nekaka baza za pridobivanje surovin, ki jih potrebuje Italija. Z dekretom od 4. julija 1936 so bili dodeljeni kolonialnemu ministru posvetovalni organi, tako zvani »konzulati«. Ti naj bi skrbeli za to, da bi se pri »valorizaciji« Etiopije ne porajali niti monopoli kakršne koli vrste, niti ne bi dopuščali, da se začne doma z nesmotrim ustanavljanjem eksploatacijskih družb.

Ni vsaki tvrdki odprta pot v Abesinijo, temveč kolonialno ministrstvo strogo izbira med njimi. Največja važnost se polaga na poslovno solidnost interesentov in skušajo se pridobiti predvsem firme, ki delajo z italijanskim kapitalom.

Od družb, ki jim je izročena gospodarska eksploatacija Etiopije, so 3 trgovske s kapitalom 135 milijonov lir, 4 rudarske z nad 300 milijonov lir, 13 pa je industrijskih družb z okoli 250 milijoni lir delniškega kapitala. Vse te družbe so kolektivne ustanove italijanskih koncernov, katerih delovanje je tesno zvezano z direktivami fašistične konfederacije za trgovino in industrijo.

Važno vprašanje, ki ga bodo morali Italijani prej ali slej rešiti, je tudi prometni problem, to je izpopolnitev železniške proge Džibuti—Adis-Abeba, ki je v rokah francoskega kapitala. Ta proga oskrbuje 72% etiopskega prometa in se zato Italijani trudijo, da bi pridobili večino delnice, ki

jih je 34.500 in katerih nominalna vrednost je 500 frankov.

Italija ne namerava ustanoviti za Etiopijo posebne emisijske banke, čeprav ima tudi ta načrt svoje zagovornike. Za državne posle skrbi sedaj »Banca d'Italia«, ki ima podružnice v Adis-Abebi in Diredavi, za privatne posle deluje »Banca di Roma«, kot edina banka, ki sme delovati v Etiopiji.

V bodočnosti se pričakuje močnejša udeležba inozemskega kapitala pri »valorizaciji« Abesinije. Tako se pričakuje udeležba nemškega, švicarskega, angleškega in francoskega kapitala.

Gospodarsko predavanje

V Društvu veletrgovcev in industrijev predava na članskem sestanku v sredo, dne 17. februarja ob 8. zvečer predsednik društva Stane Vidmar o važnih dogodkih gospodarskega značaja v zadnjem času.

»Službeni list«

kr. banske uprave Dravske banovine z dne 13. februarja objavlja: Sporazum o izmenjavi in plačilih med Jugoslavijo in Francijo — Sporazum med Francijo in Jugoslavijo o preferenčnem postopku z jugoslovansko koruzo ter dopolnitev h konvenciji o trgovini in plovbi med Jugoslavijo in Francijo — Uredbo o zatiranju tiho- tapstva z umetnimi sladili — Odločbo o ureditvi izplačil po zavarovalnih družbah glede zavarovalnih poslov — Dopolnitev pravilnika o zamenjavi raztrganih ali poškodovanih bankovcev — Odločbo o plačevanju prevoznih stroškov pri izvozu blaga — Razne razglase sodišč in uradov ter razne druge objave.

Politične vesti

Romunski zunanji minister Antonescu je v parlamentu odgovarjal na razna vprašanja glede romunske zunanje politike ter pri tej priliki temeljito obračunal z raznimi spletkami proti Mali antanti. Naglasil je, da dardanelski dogovor ne bo niti najmanj omejitelj romunske plovbe skozi Dardanele. Glede pakta med Jugoslavijo in Bolgarsko je bila romunska vlada vprašana za mnenje ter je na pakt pristala. Češkoslovaška je vedno lojalno postopala proti Romuniji in bodo zato odnosaji med državami Male antante še naprej tako pristrani kakor so bili.

Vesti, da bi Italija sklenila sredozemski pakt z Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo so neresnične. Italija namerava skleniti le dvostranske pogodbe z vsako imenovanih držav, ne pa z njimi skupno en pakt.

Istočasno, ko je Ribbentrop na sestanku z lordom Halifaxom temu tolmačil Hitlerjev govor o zahtevi po vrnitvi nemških kolonij ter navajal nemške razloge proti francosko-ruskemu in rusko-češkoslovaškemu paktu, je naznanil angleški zakladni minister Neville Chamberlain v spodnji zbornici, da bo zahtevala angleška vlada izredni kredit v višini 400 milijonov funtov (skoraj 100 milijard din) za oboroževanje. Angleška vlada je spoznala, da z rednimi dohodki ne more kriti stroškov povečane oboroževanja, zato bi se teh 400 milijonov funtov nabavilo s posojilom ter proračunskimi presežki. Ta vsota bi se porabila v petih letih, posojilo pa bi bilo odplačano v 30 letih. Nobenega dvoma ni, da bo angleška vlada posojilo zelo lahko plasirala na angleškem denarnem trgu, na katerem vlada preobilica denarja. A tudi opozicija najetju tega oboroževalnega posojila ne bo ugovarjala. Veliki izdatek Anglije za oboroževanje je pač zelo jasen odgovor na nemško zahtevo po vrnitvi kolonij.

Lord Halifax ni na Ribbentropova izvajanja nič odgovoril, temveč bo o njih samo poročal angleški vladi.

Portugalski vladni list »Diário de Notícias« piše, da Portugalska nikdar ne bo pristala na mednarodno kontrolo glede nevmesavanja v španske dogodke nad portugalskim ozemljem. Mednarodna kontrola je s tem toliko ko pokopana. Kdo pa je sploh v njo verjel?

Turinska »Gazetta del Popolo« je bila zaplenjena, ker se je preveč odkrito bahala, da je zavzete Malage uspeh italijanskega orožja. List je poročal, da so zavzele mesto italijanske motorizirane kolone, ki so postopale prav na isti način kakor v Etiopiji. Ta taktika da se je izkazala kot novost na evropskem bojišču ter se je sijajno obnesla.

Zunanji minister madriške vlade Vel Vayo je v govoru po radiu opozarjal na neprestano pošiljanje nemških in italijanskih čet ter vojnega materiala v Španijo. Jasno je, da hočejo Nemci in Italijani spraviti pred uveljavljenjem mednarodne kontrole v Španijo še toliko čet, kolikor jih je zahteval nemški generalni štab v Burgosu, da bi se mogel general Franco polastiti vse Španije. Vendar pa še upa, da bosta Francija in Anglija to namero preprečili.

Pred Madridom se je pričela velika bitka, ki naj odloči o usodi Madrida. Tako republikanci ko nacionalisti poročajo o svojih uspehih. Čete generala Franca si zlasti prizadevajo, da bi obkolile Madrid tudi z južno-vzhodne strani. Uporniki poročajo nadalje, da so presekali zvezo med Madridom in Valencijo.

Pet izrednih sodišč so postavili nacionalisti po zavzetju Malage. Takoj prvi dan je bilo obsojenih 150 republikancev na smrt ter tudi takoj ustreljenih. Baje pride pred ta sodišča še 5000 ujetnikov.

Hitler je podpisal zakon, s katerim se podpržavijo nemške železnice ter Reichsbanka. Banka dobi namesto upravnega sveta poseben direktorij pod predsedstvom gospodarskega ministra. Odpravljena je določba, da mora biti predsednik Reichsbanke tudi član upravnega sveta Banke za mednarodna plačila v Baslu.

Nemški minister za propagando Göbbels je imel govor, v katerem je ostro napadel češkoslovaško, češ da gradi ta letališča samo zato, da jih bo mogla v primeru vojne uporabiti Rusija. Göbbels pa je v svojem govoru v malo izbranih besedah napadel francosko in angleško demokracijo. Francoski listi pišejo, da se je dr. Göbbels s svojim govorom ponovno izkazal kot enfant terrible 3. rajha.

Denarstvo

Dvig tečajev državnih papirjev

Na beograjski borzi so pretekli teden tečaji drž. papirjev močno napredovali. Najbolj je napredovala vojna škoda, ki je notirala 5. 2. se 384,25, a je zaključila s 393 din. Ne manjka več dosti pa bo dosegla tečaj 400 din, kakor leta 1935. A tudi drugi državni papirji napredujejo. 7% Blair se je dvignil od 79,75 na 81,50, PAB od 197,50 na 204, 6% dalmatinske obveznice od 69,25 na 70 din. Kakor na tujih borzah, tako je tudi na beograjski borzi položaj za državne papirje ugoden. Kljub vsem vojnim nevarnostim so vendarle borzjanci prepričani, da vojna nevarnost ni akutna, da pa se gospodarstvo v vseh državah zboljšuje.

Promet na efektivni borzi v Beogradu je znašal pretekli teden 7,8 proti 9,2 milijona dinarjev v prejšnjem tednu.

Na deviznem trgu ni bilo dosti izprememb. Funt je ostal na 238, nemška marka je popustila od 12,47 na 12,37, avstrijski šiling pa je nazadoval od 800 na 771. — Ves promet je znašal 26,1 milij. dinarjev, dočim je znašal prejšnji teden le 23,8 milijona dinarjev.

Zamenjava raztrganih in poškodovanih bankovcev

Po dopolnitvi pravilnika, ki jo objavlja zadnji »Službeni list«, se smatrajo za cele bankovce in se zamenjujejo za bankovce, dobre za obtek, tudi bankovci po 1000, 500 in 100 din, ki jim manjka največ dvaintrideseti del, pri bankovcih po 100 din pa šestnajsti del.

Višina odškodnine za dele, za katere se izplačuje odškodnina, znaša:

za 200ti del bankovca po 1000 dinarjev — 5 din,
za 200ti del bankovca po 500 dinarjev — 2,5 din,
za 200ti del bankovca po 100 dinarjev — pol dinarja,
za 100ti del bankovca po 10 dinarjev — 10 par,
za 100ti del bankovca po 5 dinarjev — 5 par.

Da se določi odškodnina, se položi predloženi del na mero velikosti bankovca, katere del je. Mera je razdeljena na 200 pravokotnikov za bankovce 1000, 500 in 100 din, in na 100 pravokotnikov za bankovce po 10 in 5 din.

Pravokotnik, ki ni vsaj do polovice pokrit, se ob cenzitvi delov, ki manjkajo, ne upošteva. Število nepokritih pravokotnikov, pomnoženo z ustrezno odškodnino za en pravokotnik po preje navedeni odškodnini, da višino odškodnine za predloženi del bankovca.

Od odškodnine pa je odbiti ob izplačilu pri vsakem bankovcu za proizvodne stroške: za bankovce po 1000 din, 500 in 100 din 2 din, za vse ostale bankovce pa po 50 par.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 8. februarja navaja naslednje izpremembe (vse številke v milijonih dinarjev):

Podloga se je povečala za 1,7 na 1633,3.

Devize, ki niso v podlogi, so narasle za 31,07 na 681,2.

Vsota kovanege novca se je povečala za 8,1 na 365,4.

Vrednosti rezervnih fondov so se zmanjšale za 0,7 na 145.

Razna aktiva so narasla za 7,79 na 846,49.

Obtok bankovcev se je zmanjšal za 17,4 na 5275,07.

Narastle pa so obveze na pokaz, in sicer za 54,3 na 1949,7.

Razna pasiva so se povečala za 0,5 na 260,4.

Celotno kritje se je znižalo na 29,05, samo zlato pa na 28,45%.

Odlog plačil

je dovoljen naslednjim zadrugam: Kmečki hranilnici in posojilnici v Dolnji Lendavi za dobo 6 let za njene dolgov, nastale pred 26. novembrom 1936. Obrestna mera za stare vloge po 2%.

Kmečki hranilnici in posojilnici v Poljčanah za dobo 6 let za njene dolgov, nastale pred 31. avgustom 1936. Obrestna mera za stare vloge se odreja na 2%.

Kmečki hranilnici in posojilnici v St. Vidu nad Ljubljano za dobo 6 let za njene dolgov, nastale pred 4. julijem 1936. Obrestna mera za stare vloge po 2%.

Avstrijskega 4 in pol odstotnega investicijskega posojila, ki je bilo razpisano v nominalni višini 180 milijonov šilingov in po tečaju 90, je bilo skupno podpisane za 158 milijonov šilingov.

Finančni minister U. S. A. Morgenthau je napovedal sklicanje posebne komisije, ki naj prouči vprašanje, kako ustaviti dotok tujega zlata v Ameriko. Ta stalni in veliki dotok tujega zlata v Ameriko je ameriškim finančnikom zelo neprijeten. Januarja meseca je prišlo tujega zlata v Ameriko za 131 milijonov dolarjev, za skoraj 50 milijonov več ko prejšnji mesec.

Ljubljanski proračun znižan za 6,8 milijona Vodarina znižana na 6,5 odstotka

Novi predlog ljubljanskega proračuna predvideva 96.752.385 din izdatkov ter je za din 6.837.157 nižji od lanskega. Čeprav to znižanje ni tako veliko, kakor bi bilo želeli, smo vendar veseli, da je vsaj ljubljanska občina skromno znižala breme davkoplačevalcem. Nujno pa bi bilo, da bi tudi država mestno občino nekoliko razbremenila, saj mora danes občina plačevati znatne prispevke za posle, na katere nima prav nobene ingerence in ki so čisto pridržani državi.

Če primerjamo letošnji ljubljanski proračun z lanskim, dobimo naslednjo sliko:

	1937/38	1936/37
župan	0,096	0,086
obč. nameščenci	13,37	12,09
pokojnine	3,49	3,21
posebne nagrade	0,25	0,25
nameščenci		
mest. podjetij	3,46	3,60
nameščenci		
priključ. občin	0,35	—

Materialni izdatki:

	1937/38	1936/37
občna upravna		
oblastva	3,18	2,47
osebna in prem.		
varnost	1,66	1,52
prosveta	1,62	1,29
finančna stroka	11,24	10,87
gradbeni oddelek	8,86	8,38
narodno zdravje	1,38	1,48
socialno skrbstvo	5,39	4,51
trgovina, obrt, ind.,		
turistika	0,40	0,10
obč. gospodarstvo	3,89	10,79
vrtnarija, gozd. itd.	0,73	0,60
dotacija, podpore	3,51	5,04
prenesen delokrog	—	0,11
drugi izdatki	0,94	2,89
dolgovi priključ.		
občin	1,43	2,90
podjetij	31,07	30,40
prorač. rezerva	0,7	0,6

Izdatki za trgovino, obrt in industrijo so zlasti povečani zaradi večje postavke 200.000 dinarjev za strokovno šolstvo.

Dohodki

pa so proračunani tako-le:

	1937/38	1936/37
v milijonih din		
mestne doklade	8,43	8,87
takse	19,35	21,89
troš. in uvoz.	23,67	23,67
kuluk	0,2	0,15
navratna dela	0,24	0,5
dohodek od mest.		
imovine	6,71	11,0
nar. zdravje	0,43	0,38
soc. skrbstvo	0,24	0,08
fin. stroka	0,21	0,06
dohodki mestnih		
podjetij	34,56	34,07
drugi dohodki	2,65	2,84

Mestna doklada na neposredne davke ostane neizpremenjena ter je določena na 60%. Prav nič tudi niso znižane mestne trošarine in uvoznine, ki so pač previsoke. Zniža se le vodarina od 8 na 6,5%, uvaža pa se na novo gostaščina 2% od najemnine na nove hiše. Bojimo se, da ta davščina ne bo ravno v prid oživiljenju stavbene gibanja.

Dobave - licitacije

Obči oddelek direkcije drž. železnice v Ljubljani sprejema do 16. februarja ponudbe za dobavo 29.600 pol konceptnega papirja, gradbeni oddelek iste direkcije pa do 19. februarja za dobavo raznih pisarniških potrebščin.

Direkcija državnega rudnika v Kaknju sprejema do 18. februarja ponudbe za dobavo 3000 kg bencina; do 25. februarja pa za dobavo raznega železa ter raznega orodja.

Direkcija drž. rudnika Ugljevik sprejema do 27. februarja ponudbe za dobavo črne pločevine, vosska, sirkovih metel itd.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 18. februarja ponudbe za dobavo 100 kg mila za barvarska dela; do 25. februarja za dobavo kompletnih izolatorjev in svetilnih predmetov.

Strojni oddelek generalne direkcije drž. železnice v Beogradu sprejema do 25. februarja ponudbe za dobavo večje količine raznega premoga.

Artilerijsko-tehnični zavod mornarice v Titvu sprejema do 20. februarja ponudbe za dobavo raznih desk, lesenih držal ter delta-metal.

Direkcija drž. železnice v Subotici sprejema do 23. februarja ponudbe za dobavo jeklenih cevi.

LICITACIJE

Dne 20. februarja bo pri ekonomskemu oddelku gen. direkcije drž. železnice v Beogradu ofertna licitacija za nabavo dimnih cevi in dne 9. marca za prodajo ca 70 tisoč kg starega livarskega peska, ki se nahaja v delavnici Zagreb.

Dne 22. februarja bo pri Komandi savske divizijske oblasti v Zagrebu ofertna licitacija za dobavo 31.000 m³ drv in dne 23. februarja za dobavo 4.060 ton premoga.

Dne 23. februarja bo pri štabu Dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertna licitacija za dobavo 17.200 m³ drv in dne 24. februarja za dobavo 4.816 ton premoga.

Dne 24. februarja bo pri Komandi osljeske divizijske oblasti v Osijeku ofertna licitacija za dobavo 19.300 m³ drv in dne 25. februarja za dobavo 750 ton premoga.

Dne 22. februarja bo pri Direkciji pomorskega prometa v Splitu ofertna licitacija za dobavo kovinskega materiala (železa, jekla, pločevine).

Dne 25. februarja bo pri štabu Granične trupe v Skoplju ofertna licitacija za nabavo aparatov za preizkušanje telefonskih linij.

Štab II. armijske oblasti v Sarajevu razpisuje v dne od 26. februarja do 3. marca ofertne licitacije za dobavo drv in na 27. februarja, 1., 2., 3. in 4. marca za dobavo premoga za potrebe vojaštva.

Pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Dubrovniku bo dne 27. februarja ofertna licitacija za oddajo mizarskih del na novi zgradbi okrožnega urada v Dubrovniku.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Kontingenti za izvoz v Francijo

Za I. letošnje tromesečje nam je dovolila Francija naslednje posebne industrijske uvozne kontingente:

ribje konzerve	250 stotov
ekstrakti za strojenje	
kož	650 "
paradižnikove konzerve	180 "
zmlete čebule	100 "
klej iz kosti	150 "
predelane velike kože,	
svinjske in druge	105 "
predelane male kože	15 "
bosenske copate	1000 parov
emajlirana posoda	300 stotov
pohištvo iz vpognjenega	
lesa (stoli)	100 "
klobuki in tuljci	74 kg
negarnirani	2000 kosov
garnirani	240 "
metilni alkohol in aceton	100%

uvoza v I. 1933.

Za izvoz konzerv paradižnika, kleja iz kosti, predelanih velikih in malih kož, emajlirane posode in vpognjenega pohištva v Francijo v okviru navedenih kontingentov je potrebno izvozno potrdilo Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine v Beogradu. — Za izkoriščanje vseh drugih kontingentov pa je potrebno francosko uvozno dovoljenje, za katero mora zaprositi francoski kupec.

Konkurzi in prisilne poravnave

Potrja se prisilna poravnava izven stečaja, ki jo je sklenila dolžnica Marija Mlakar, trgovka v Ložu s svojimi upniki.

Prof. Degen Friderik

Reklamno pravo

Danes živimo v dobi specializacije prava, da izločujemo iz občnega pravnega področja posamezna poglavja in iz teh izoblikujemo samostojno, posebno pravo. Tako posebno pravo je preglednejše in preciznejše, a pravni postopek je po takem pravu nagel in enostaven. Take vrste prava je tudi tako imenovano **reklamno pravo**, ki je tipično specialno pravo. Reklamno pravo lahko vključimo v področje gospodarskega prava. To gospodarsko pravo (Wirtschaftsrecht) urejuje odnose gospodarstva. Sistematiziranega in enotnega gospodarskega prava sicer še nimamo, pač pa tvorijo jedro tega prava razna prava, ki prvenstveno urejujejo neke gospodarske odnose. Tako so n. pr. elementi gospodarskega prava čerkovno, menično, patentno, davčno, bilančno, konkurzno pravo, zakon o javnih skladiščih itd. ter reklamno pravo. Gospodarsko pravo omejujamo radi tega, ker je reklamno pravo dobilo baš v njegovem okviru važen pomen in se vzporedno z istim razvija. Ta trditve velja predvsem za Nemčijo, kjer je gospodarsko pravo važen predmet

znanstvenih razprav. Znameniti teoretiki nemškega gospodarskega prava so: Nussbaum, Kaskel, Molitor, Giese, Radbruch ter Hedemann.

Povrnimo se k reklamnemu pravu! Reklama je danes tako važen zaseben in narodno gospodarski činitelj, da so tudi na tem polju potrebni gotovi predpisi in norme. Oni Amerikanec, ki je trdil, »da je treba od desetih dolarjev dati osem za reklamo, a dva za kupčijo, pa je uspeh zagotovljen«, je pokazal, kako visoko ceni ameriški trgovec reklamo. Radi lažjega razumevanja reklamnega prava ne bo napak, če se površno seznanimo z bistvom in namenom reklame.

Reklama spada v področje pridobivanja (Werbung), ki je danes nedvomno važen činitelj v gospodarskem življenju. Pridobivanje je organizirana uporaba nekih sredstev za doseg gotovega cilja. Pridobivanje je širši pojem, a reklama ožji, ki pa je zapaden v prvem. Reklama je trgovsko pridobivanje. Nekatere vrste pridobivanja: politično (agitacija), človekoljubno (propaganda), znanstveno ter trgovsko pridobivanje ali reklama.

Kaj je tedaj reklama? Nemški profesor Karl August Cristolli pra-

vi v svojem delu »Das Recht der Reklame« takole: Reklama je ono točno usmerjeno in organizirano udejstvovanje, katerega namen je vzbuditi pri opazovalcu s pomočjo določenih sredstev pozornost na kak predmet ali dejstvo, seveda z namenom, da vzbudi pri njem ne samo pozornost, temveč da ga pripravi tudi do pozitivnega sklepa, do nakupa. Končni cilj reklame je tedaj pri zasebnem gospodarstvu pospešiti proces izmenjave dobrin, jih najugodnejše plasirati in v čim večji meri.

V narodnem gospodarstvu ima reklama nič manjši pomen, saj krožijo dobrine s pomočjo reklame hitreje in zadovoljiveje. Kako se danes na razne načine reklamira, ni treba še posebej opisati. V ta namen nam služijo razna reklamna sredstva, ki jih delimo predvsem v stalna in izpremenljiva. Stalna sredstva so žig, firma; izpremenljiva pa so osebno ali ustno udejstvovanje, razgovori, plakati, inserati, kino-reklame, vele-sejmska reklama, sandwich možicelji (to so osebe, preoblečene v posebno kričča in nenavadna oblačila, ki navadno dele kake vzroke ali tiskovine), beli teden itd.

Z reklamno dosežemo predvsem troje: širimo tržišče, vzbudimo nove potrebe in tako seveda krepi-

mo potrošnjo. Rekli bi lahko, da živimo danes v dobi reklame! Nekdaj je bila mogoče reklama znak nesolidnosti, danes pa je za trgovca nič manj potrebna kot telefon in brzojav. Danes se reklamira na najrazličnejše načine in v največji meri. Blagovne hiše vržejo v reklamo 4—5% letnega prometa. Kako velik procent odpade na stroške reklame pri raznih toaletnih artiklih, je več kakor znano!

Z reklamiranjem nastanejo seveda posebni odnosi, pravni odnosi, prvič med različnimi trgovci in drugič med trgovci in javnostjo, ki to reklamo sprejema. Ta reklama lahko vodi do popolnoma zdravih in realnih odnosov, lahko pa tudi nasprotuje pošteni trgovini in trgovinski morali. In tu je vzrok nastanka reklamnega prava. Namen reklamnega prava je regulirati te odnose na osnovi dobrih običajev, pravice in urejene gospodarstva.

Posebej še lahko ocenimo pomen reklame, če se ozremo na delo mednarodnih kongresov za reklamo, kakršni so bili v Berlinu, na Dunaju ter v drugih evropskih mestih. Ti kongresi imajo dvojno nalogo: tehnično organizacijo reklame ter reguliranje

pravnih odnosov, nastalih iz reklame. Namen reklamnega prava je tedaj dvojen, na eni strani daje reklamno pravo smernice za pošteno trgovsko pridobivanje, na drugi strani pa omejuje neke načine trgovskega pridobivanja, ga prepoveduje in navaja prekrške ter navaja kazni oz. sankcije. Današnje reklamno pravo vsebuje predvsem predpise o negativni reklami, to je taki reklami, ki bi jo lahko imenovali nečasno, ki hoče oškodovati sotekmece. Takšna reklama torej ni v soglasju s pravili dobrih običajev.

Reklama mora biti nadalje resnična ter lojalna. Znan strokovnjak na polju reklamnega prava je nemški profesor dr. Ervin Panneth, pri nas pa je v tej pravni disciplini ponovno pisal zagrebški profesor dr. Evgen Sladović. Vodeča je v reklamnem pravu Nemčija, kjer nadzoruje vso reklamo poseben Werberat (svet za pridobivanje), podrejen posebnemu ministrstvu za propagando. V Nemčiji velja poseben zakon o nepagandi iz leta 1933. Pri Nemcih velja načelo »Gesunder Wettbewerb ist ein schutzwürdiges Rechtsgut« (zdrava tekma je pravna dobrina, vredna zaščite).

(Dalje prihodnjik.)

TEDEN NA LJUBLJANSKI BORZI

POSEBNO POROČILO „TRGOVSKEGA LISTA“

Devizno tržišče

Tendenca čvrsta;
promet din 4.353.610'17.

Na tukajšnjem deviznem tržišču je v zadnjem borznem tednu vladala nekoliko manjša kupcijska živahnost kot v predzadnjem tednu, ki je zaključil s skupnim deviznim prometom preko pet milijonov dinarjev. Tokrat iznaša nazadovanje prometa 651 tisoč dinarjev.

Devize:	pred- zadnji teden	minuli teden
(vse v tisočih dinarjev)		
Amsterdam	162	378
Berlin	1129	903 priv. klir.
Curih	73	42
Dunaj	476	1051 inkl. pr. kl.
London	1958	564 inkl. pr. kl.
New York	1019	698
Pariz	132	65
Din-deviza	26	359 avstr. pr. kl.
Solun	7	119 boni
Praga	23	4
Trst	—	176 priv. klir.

Po gornji razpredelnici je najobsebnije padel promet v angl. funtih, in sicer za blizu poldrug milijon dinarjev, dalje v ameriških dolarjih za približno 320.000 dinarjev ter v markah za 200.000 dinarjev, medtem ko se je povečal v hol. goldinarjih, avstrijskih šilingih, Din. devizi, v grških drahmah in it. lirah, skupno za ca 1'41 milijona dinarjev.

Največji dnevni devizni promet je bil dosežen v dneh 8. in 11. t. m., ker je presegel 2'5 milijona dinarjev.

Narodna banka je še nadalje posredovala v Curihu, Parizu in Londonu, seveda vse le v obsegu dosedanjih običajnih dnevnih deviznih kontingentov. Skupni zaključki v intervencijskem blagu znašajo 160.000 dinarjev.

V privatnem kliringu je bila trgovana grška dragma 8. t. m. na bazi din 31'75, angleški funt večidel na bazi din 238'— in italijanska lira po tečaju din 230'— za 100 lir.

Notice devize London, Dunaj in Berlin so bile v priv. kliringu naslednje:

angleški funt

Od 8. do 10. februarja ni beležil.
11. februarja din 238'— (den.)
12. februarja din 238'— (den.)

avstrijski šiling:

8. februarja din 7'95—8'05
9. februarja din 7'90—8'—
10. februarja din 7'84—7'94
11. februarja din 7'81—7'91
12. februarja din 7'81—7'91

nemška marka:

8. februarja din 12'40—12'60
9. februarja din 12'35—12'55
10. februarja din 12'40—12'60
11. februarja din 12'35—12'55
12. februarja din 12'33—12'53

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6, Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Od 8. do 12. t. m. je bila dosežena tale tečajna razlika (vse izraženo v poenih): Amsterdam — 10'24, Berlin + 1'99, Bruselj + 0'24, London + 0'43, New York + 5'—, Pariz + 0'58, Praga + 0'9, Trst + 0'75. Curih je beležil dosledno brez izprememb.

Devize	Povpr. din	Pon. din
Amsterdam	8. II. 2389'90	2404'50
Berlin	12. II. 2379'66	2394'26
Bruselj	8. II. 1754'03	1767'91
Curih	12. II. 1756'02	1769'90
London	8. II. 736'20	741'26
New York	12. II. 736'44	741'50
Pariz	8. II. 996'45	1003'52
Praga	12. II. 996'45	1003'52
Trst	8. II. 213'16	215'22
	12. II. 213'59	215'64
	8. II. 4332'26	4368'57
	12. II. 4337'26	4373'57
	8. II. 203'04	204'48
	12. II. 203'62	205'06
	8. II. 152'14	153'24
	12. II. 152'23	153'38
	8. II. 228'44	231'53
	12. II. 229'19	232'27

Efektivno tržišče

Tendenca za državne papirje čvrsta.

Nalik prejšnjim borznim tednom tudi to pot ni bilo perfektno nobenih zaključkov. Notirali so stalno le državni vrednostni papirji in dosegli na prvem ter zadnjem borznem sestanku minulega tedna te tečaje:

	1937	din	din
7% inv. pos.	8. II.	86'—	87'—
	12. II.	87'—	89'—
8% Blair	8. II.	89'—	90'—
	12. II.	90'—	91'50
7% Blair	8. II.	79'—	80'—
	12. II.	79'50	81'75
7% Seligm.	8. II.	92'—	94'—
	12. II.	94'—	100'—
4% agr. obv.	8. II.	51'—	52'—
	12. II.	51'75	53'—
6% begl. obv.	8. II.	70'—	72'—
	12. II.	71'—	73'—
2'5% voj. škoda	8. II.	384'—	385'—
	12. II.	390'—	394'—

Od privatnih efektov je beležila kot običajno edino Trboveljska premogokopna družba, in sicer ves teden le v povpraševanju (din 235'— odnosno din 240'—), v petek 12. t. m. pa din 235'— za denar, a din 240'— za blago.

Žitno tržišče

Tendenca za koruzo čvrsta, za pšenico mirna.

Položaj na žitnem tržišču je ostal povsem neizpremenjen. Cene koruzi so notirale brez izprememb razen umetno sušene koruze za dobavo marec, april 1937, ki se je podražila za 1 din pri 100 kg. Nasprotno pa je pšenica vseh provenienc popustila za 2 din, prav tako rž, dalje se je pocenila moka vseh vrst za 5 din, debeli in drobni pšenični otrobi pa za 2 din pri 100 kg.

Na zadnjem borznem sestanku je notirala:

Žito:	din	din
Koruzi:		
umetno sušena koruza, dobava promptna, plačljivo proti duplikatu	89'—	91'—
umetno sušena koruza, dobava marec in april 1937, plačljivo		

proti duplikatu 90'— 92'—
času primerno suha, s kvalitno garancijo, franko nakl. postaja 79'— 80'—
času primerno suha, s kvalitno garancijo, franko naklad. postaja, dobava v febr. 1937 80'— 81'—
prekomerno suh činkvatin, letine 1936, zdrav, rešetan, franko naklad. postaja 114'— 115'—

Oves:
zdrav, suh, rešetan, fco. vagon slavonska postaja, plačljivo proti duplikatu 117'— 120'—
Ajda:
zdrava, rešetana, siva, pariteta Ljubljana 125'— 130'—
Pšenica:
banatska, 79 kg, 2% primesi, zdrava, suha, rešetana, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja 157'— 159'—
bačka, 78 kg, 2% primesi, zdrava, suha, rešet. plačljivo proti duplikatu, fco. nakladalna postaja 159'— 161'—
bosenska, 77 kg, 4% primesi, zdrava, suha, rešetana, plačljivo proti duplikatu, fco. nakl. postaja 159'— 161'—
prekmurska, 77 kg, 2 odst. primesi, zdrava, suha, rešetana, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja 174'— 176'—

Rž:
72 kg, 2%, fco. vagon gornjebačka postaja 129'— 130'—
Mlevski izdelki:
Moka:
pšenična Og, banatska postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu 255'— 260'—
pšenična Og, bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu 255'— 266'—
pšenična 2, bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu 235'— 240'—
pšenična 5, bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu 215'— 220'—
Otrobi:
pšenični, debeli, v egal. 50 kg vrečah, bruto za neto, ekskl. prom. davek, franko vagon bačka postaja 101'— 103'—
pšenični, drobni, v egal. 50 kg vrečah, bruto za neto, ekskl. prom. davek, franko vagon bačka postaja 81'— 84'—

Lesno tržišče

Tendenca še nadalje stalna.

Situacija na našem lesnem trgu se je v toliko izpremenila, da so povpraševanja precej popustila, in sicer predvsem radi tega, ker nemški kupci zbog padea marke ne morejo več kupovati lesa pri nas tako poceni, kot doslej. Kakor vse kaže se kupčija z Nemčijo ne bo mogla urediti vse dotlej, dokler se tečaj marke tudi pri nas ne ustali na primerni bazi, ki bo omogočala vsaj nekoliko povoljnije in zanesljivejši kalkulacijo.

Italija išče znova blago, vendar pa še ne pride do zaključkov iz enostavnega razloga, ker italijanski uvozniki lesa ne dobijo potrebnih uvoznih dovoljenj. Po vseh znakih sodeč, plovemo mirno zopet v staro stagnacijo.

Letošnje zimsko vreme pa je domači eksploataciji lesa močno nenaklonjeno, posebno v gorskih krajih Slovenije. Kajti v sneženih in mrzlih zimah se je tekom januarja spravljal les redno na žage, ki so bile na ta način preskrbljene z blagom za celo leto, kar pa letos dosedaj še ni bilo mogoče doseči. Nasprotno, izgleda povsem verjetno, da bodo letos silne težave pri spravljaju okroglega lesa, zlasti iz višinskih krajev. Na drugi strani pa se zbog

mokrega vremena slabo suši tudi blago, ki je že na žagah in se je zadnji čas rezalo, kar seveda zopet zavlačuje ter otežkoča redno oddajo že gotovega, t. j. izdelanega blaga, ki čaka pripravljenost na odposiljatev.

Les	din	din
Smreka, jelka:		
Hlodi I. II., monte	80'—	120'—
Brzojavni drogovi	130'—	140'—
Bordonali merkantilni	110'—	130'—
Filerji do 5/6"	120'—	130'—
Trami ostalih dimenzij	120'—	140'—
Skorete, konične, od 16 cm naprej	270'—	270'—
Skorete, paralelne, od 16 cm naprej	310'—	340'—
Skorete, podmerne, do 15 cm	200'—	240'—
Deske-plohi, kon., od 16 cm naprej	230'—	250'—
Deske-plohi, par., od 16 cm naprej	260'—	300'—
Kratice, za 100 kg	25'—	30'—

Bukev:
Deske-plohi, naravni, neobrobjeni, monte 230'— 250'—
Deske-plohi, naravni, oštrorobi, I. II., 320'— 340'—
Deske-plohi, parjeni, neobrobjeni, monte 260'— 290'—
Deske-plohi, parjeni, oštrorobi, I. II., 470'— 520'—

Hrast:
Hlodi I. II. 190'— 220'—
Bordonali 770'— 880'—
Deske-plohi, neobrobjeni, I. II., 850'— 890'—
Deske-plohi, neobrobjeni, I. II., 690'— 790'—
Deske-plohi, oštrorobi (podnice) 790'— 880'—
Frizi I., širine 5, 6 in 7 cm 710'— 780'—
Frizi I., širine od 8 cm naprej 800'— 870'—

Oreh:
Plohi, neparjeni, I. II. 840'— 920'—
Plohi, parjeni, I. II. 890'— 980'—
Parketi:
hrastovi, za m² 45'— 55'—
bukovi, za m² 30'— 35'—
Železn. pragi 2'60 m 14x24

Drva:
hrastovi, za 1 komad 32'— 34'—
bukovi, za 1 komad 22'— 24'—
Oglje:
bukovo, za 100 kg 34'— 40'—
»camella«, za 100 kg 40'— 44'—

Doma in po svetu

Sestanek Balkanske zveze se začne v turek v Atenah. Ministrski predsednik dr. Stojadinović je odpotoval v Atene skupno z rom. zunanjim ministrom Antonescom. Na grški meji, posebno pa še v Atenah pripravljajo zastopnikom Jugoslavije, Romunije in Turčije zelo svečane sprejeme. V vseh diplomatskih krogih vlada za atenski sestanek največje zanimanje.

Večeslav Vilder se je vrnil iz Beograda v Zagreb ter takoj nato obiskal dr. Mačka, s katerim se je razgovarjal skoraj tri in pol ure. Poročal mu je o svoji advenici pri knezu-namestniku Pavlu ter o svojem sprejemu pri ministrskem predsedniku dr. Stojadinoviću ko tudi o svojih sestankih z drugimi politiki v Beogradu. Dočim pripisuje beograjski tisk bivanju V. Vilderja v Beogradu zelo velik pomen, je hrvatski tisk bolj rezerviran. V Zagrebu so mnenja, da še ni pričakovati skorajšnjega sporazuma.

Polkovnik Alfonz Žerjav, brat pok. dr. Gregorja Žerjava, je umrl v Ljubljani, zadet od kapi. Pokojnik je bil rojen 1. 1876. v Ložu, se posvetil vojaškemu poklicu ter bil tudi pod Avstrijo eden tistih redkih naših oficirjev, ki je bil vedno zvest Slovenec. Po osvobojenju se je udeležil vseh bojev za Korosko. L. 1928. je stopil kot polkovnik v pokoj ter postal varuh otrok svojega brata. Bil je upravniki svetnik Narodne tiskarne ter uspešno deloval za njen napredek. Bodi ohranjen odličnemu možu časten spomin!

Za banovinskega svetnika je bil imenovan namesto umrlega inž. Šukljeta novi gen. tajnik Zveze industrijev dr. Adolf Golia.

Poslanske dnevnice se bodo po soglasnem sklepu poslancev zvišale še za 50 din. Želeli bi, da bi enako dobro vest mogli objaviti tudi glede državnih nameščenec, katerih plače bi pač bilo treba zvišati.

Šef »Hrvatskega dnevnika« je postal mesto posl. dr. Scholla inž. Košutić.

Poslanci Mravlje in tov. so vložili štiri interpelacije zaradi Kmetijske družbe v Ljubljani.

Madjarski pravosodni minister je poslal na vse odvetniške zbornice poziv, da odvetniki v svojih

vlogah ne imenujejo več izrazov ko »zasedeno ozemlje«, »odtrgano ozemlje«, »priključeno ozemlje«, ker takšni izrazi žalijo nasledstvene države.

Italijanski prestolonaslednik je dobil sina. V Italiji pripravljajo zaradi tega velikanse svečanosti. Kralj je izdal zaradi osebnega dogodka amnestijo, ki velja tudi za politične kaznjence, obsojene na zapor do 2 let.

Bolgarska je naročila v Nemčiji 10 modernih trimotornih bombnih letal, ki so že tudi prišla v Sofijo.

Da povzdigne avtomobilski promet, namerava madjarska vlada odpraviti vse cestne mitnice in mostnine. Dosedaj so se morale te plačevati v 23 madjarskih mestih.

Za zboljšanje uradniških plač bo porabila Češkoslovaška v prihodnjem letu 150 milijonov Kč. Zaradi tega pa ne bodo davki niti najmanj povišani, temveč bo mogla vlada ta višek izdatkov kriti iz prihrankov zaradi manjših izdatkov za brezposelnostne podpore ter večjih donosov špiritne in pivovarske industrije.

Po statistiki francoskega ministrstva za delo je danes v Franciji že 4 milijone delavcev, ki delajo samo 40 ur na teden.

Številne letalske nesreče so bile te dni. V Berlinu je padlo na tla vojaško letalo. Vseh pet mož posadke in en gasilec, ki je pomagal gasiti gorečo letalo, so bili mrtvi. Nad Olomoucem se je ponesrečilo čl. letalo. Blizu Pariza pa se je na nočni vaji ponesrečilo francosko vojaško letalo ter sta bila pilot in opazovalec ubita.

Najvišje plače v Ameriki imajo: znani časopisni kralj Hearst, ki dobiva poleg bogatih dividend še letno plačo pol milijona dolarjev, filmska igralka Mae West, ki pa le malo igra, ima 480.000 dolarjev na leto, predsednik električne družbe »Latrobe« Gutzeit ima 400 tisoč, predsednik General Motors Co Sloan 374.000 in filmska igralka Marlene Dietrich 368.000 dolarjev na leto.

Radio Ljubljana

Torek, 16. febr. 12.00: Pesmi severnih Slovanov (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Baletna glasba (Radijski orkester) — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Pevski koncert gđc. Mire Grusove, pri klavirju Marjan Lipovšek — 18.40: Duševna sestavnost človeka in kultura (prof. Etbin Bojc) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nac. ura: Naši smučarji v inozemstvu — 19.50: Zabavni zvočni tehnik — 20.00: II. koncert še ne izvedenih pesmi, poje Akademski pevski kvintet — 20.45: Kmečka godba, kmečki ples (venček, plošče) — 21.10: Radijski orkester — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Sreda, dne 17. febr. 12.00: Plošče — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Plošče po željah — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Mladinska ura: Na kmečkem dvorišču — zvočni prizor, napisal inž. Oto Muck, izvajajo člani radi. druž., režija: Ipi. — 18.40: Zakonsko pravo III. (dr. Rado Kušej) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nac. ura: Zgodovinske srbske naselbine v Sloveniji (Rudolf Dostal) — 19.50: Uvod v prenos — 20.00: Prenos iz opernega gledališča v Ljubljani. V I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. V. Ukmar), v II. odmoru: Čas, vreme, poročila, spored.

VELETRGOVINA

kolonijalne in špecerijske robe

Ljubljana

Zaloga sveže prazne kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna postrežba!

Zahtevajte cenik!

LIPSKI SPOMLADNI SEJEM 1937

(Leipziger Frühjahrsmesse 1937)

Začetek 28. februarja

60% popusta na vozovnicah na nemških železnicah, znaten popust v drugih državah

Vsa pojasnila dajeta častna zastopnika: Ing. G. TUNNIES, Ljubljana, Tyrševa 35, tel. 27-62
JOSIP BEZJAK, Maribor, Gosposka 25, tel. 20-97

in ZVANIČNI BIRO LAJPCŠKOG SAJMA, Beograd, Knez Mihajlova 33/1, tel. 24311